

Årsrapport 2008 Aktiviteter i forhold til kulturnæringene og kulturbasert næringsliv

Kulturbasert næringsutvikling er ikke et eget program i Forskningsrådets portefølje, men prosjekter som direkte eller indirekte kan relateres til denne type næring finnes innenfor flere av Forskningsrådets ordinære programmer og i SkatteFUNN

Det er et mål at forskningsbehovet i kultur- og opplevelsesnæringer skal være ivaretatt i Forskningsrådets satsinger på en måte som støtter bedre opp under innovasjon og næringsutvikling, og gi rom for langsiktig kunnskapsutvikling i denne typen næringer. Dialog med relevante aktører viser at kunnskapsmiljøene i dette feltet i Norge er små og spredte. Det er derfor uttrykt behov for langsiktig kompetansebygging og forskning om og i næringene, og for etablering av møteplasser og nettverk mellom de ulike aktørene innen sektoren.

I 2008 var gruppens aktiviteter i hovedsak knyttet til samarbeid med andre organisasjoner som Innovasjon Norge og Forum for Kultur og Næringsliv, samt å delta på arenaer som knytter forsknings og innovasjon sammen med kulturbasert næringsliv, som for eksempel Motion, Morgendagens Reiseliv og Designdagen.

EU har utropt 2009 til European Year of Innovation and Creativity, noe som kan medføre en økt aktivitet innenfor dette temaet i Europeisk sammenheng.

Programmets mål

Arbeidet gjennomføres innenfor ulike programmer i alle divisjoner. Denne rapporten oppsummerer aktivitetene i 2008 på et overordnet nivå.

Økonomi

Finansieres som del av annen virksomhet innenfor eksisterende programmer.

Gruppen hadde i 2008 et budsjett på 100.000 kr til bruk for interne og eksterne arrangementet

En utlysning i VRI-programmet til brukerstyrte prosjekter innen kultur- og kulturbaserte næringer hadde et totalbudsjett på 7 millioner kroner for 2008, 2009 og 2010

Viktigste aktiviteter i 2008

Møteplass

Det har vært et ønske at det arrangeres en møteplass for forskerne innen kultur, opplevelse og/eller reiseliv og gruppen arrangerte i samarbeid med Forum for Kultur og Næringsliv et seminar/workshop idesember 2008. Hensikten med arrangementet var å la forskerne treffe hverandre, utveksle erfaringer, og få et innblikk i hva andre holder på med. Det ble uttrykt et ønske om å etablere et nettverk for forskerne og dette vil det blir jobbet videre med i 2009.

Kartlegging og identifikasjon av kunnskapsmiljøer

Forskningsrådet har siden august 2005 jobbet for å kartlegge eksisterende aktiviteter internt, samt med å identifisere kunnskapsmiljøer regionalt og nasjonalt. I samarbeid med Forum for Kultur og Næringsliv er vi i gang med å etablere en enkel database hvor forskere kan synliggjøre sin kompetanseprofil.

Avklare forskningsbehov

Forskningsrådet har ambisjoner om å avklare forskningsbehov i næringene. Etablering av nettverk med nasjonale og internasjonale aktører og tydeliggjøring av kompleksiteten i denne typen næringer er viktige deler av dette arbeidet. Utviklingen foregår på flere nivåer og mange land arbeider strategisk med området. I tillegg samarbeides det på tvers av grenser i EU/Norden. Det er derfor viktig å ta del i det som skjer på den internasjonale arena.

Regional, nasjonal og internasjonal nettverksbygging og informasjonsarbeid

Forskningsrådet jobber tett med Innovasjon Norge og flere departementer for å ivareta regionale og nasjonale prioriteringer. Det er også etablert god kontakt med danske og svenske miljøer, blant annet gjennom Nordisk Innovations Center (NICE). Det arbeides for å kunne delta på arenaer som kan bidra til økt forståelse for Kultur og opplevelsesnæringenes FoU-behov.

For å prøve å nå nye målgrupper ble VRI-programmets utlysning av brukerstyrte prosjekter til kultur- og kulturbaserte næringer (se under) lansert under By:Larm 2008, på et arrangement for By:Larm-prosjektet Nisjelandet. Den koordinerende gruppen i Forskningsrådet (se under) søker å spre informasjon i relevante fora og Anja Gjørum holdt høsten 2008 foredrag for Innovasjon Norges regionalt ansvarlige for kulturnæringene. Forskningsrådet deltok også på Innovasjon Norges studietur til Malmø i Sverige i desember 2008, med besøk til blant annet kulturinkubatoren MINC og foredrag om KK-stiftelsen og deres arbeid.

Koordinerende gruppe i Forskningsrådet

Det ble i 2006 nedsatt en gruppe med personer fra ulike deler av Forskningsrådet for å koordinere på tvers og for å sikre kompetansebygging som skal bidra til at de forskningsmessige utfordringer i næringene blir ivaretatt på en adekvat måte innenfor eksisterende programmer og aktiviteter. Gruppen skal legge til rette for møteplasser og kunnskapsoverføring, både internt i Forskningsrådet og eksternt i samarbeid med departementer, virkemiddelapparat, kunnskapsmiljøer og næringsliv. Gruppen har følgende sammensetning: Lise Våland Sund (leder), Beate Nicoline Andersen, Anja Gjørum, Kristine Hansen, Trond Værnes, og Solbjørg Rauset.

I 2008 Gruppen har i 2007 hatt 3 møter og ellers kontakt per e-post.

Forprosjekt innen Kulturbasert næringsutvikling for Kommunal- og regionaldepartementet

Forskningsrådet fikk i 2006 i oppdrag fra Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) å etablere et forprosjekt for kulturbasert næringsutvikling i samarbeid med Innovasjon Norge og

SIVA. I 2008 bestilte Forskningsrådet på direkte oppdrag fra KRD en evaluering av arbeidet med disse midlene. Denne ble gjennomført av DaVinci Consulting og gir anbefalinger i forhold til videre arbeid mot næringen. Resten av midlene for 2008 (2 million) samt midlene fra 2007 (2,5 millioner) og for 2009 (2,5 millioner) ble så lyst ut til brukerstyrte innovasjonsprosjekter (BIP). Det kom inn 11 søknader hvorav 9 oppfylte de formelle kravene og 7 ble bevilget. Total bevilgning for perioden 2008-2010 er 7,038 millioner kroner. De syv prosjektene er allsidige, fra profesjonalisering til språkstimulering og ringvirkninger av en teaterturne til matkulturell kompetanse. 5 av 7 prosjektledere både fra FoU-siden og bedriftssiden er kvinner. Prosjektene er spredt i hele landet og alle vil få betydning innenfor det distriktspolitiske virkeområdet.

Verdiskaping og kulturminner

Verdiskapingsprogrammet på kulturminneområdet ble igangsatt høsten 2005 av Miljøvern-departementet. Riksantikvaren er tildelt gjennomføringsansvaret. Det overordnede målet med programmet er å ”medvirke til at kulturarven brukes som ressurs i samfunnsutviklingen”. Forskningsrådet ved programmet Natur og næring har ledet referansegruppen for følgeforskningen av Verdiskapingsprogrammet i 2007. I 2008 ble det gjennomført en midtveisevaluering som viser at programmet klarer å finne en posisjon i forhold til de brede verdiskapingsmålene: økonomisk -, sosial -og kulturell. Forskningsrådet forlenget kontrakten, 2009-2010, med Nordlandsforskning og Telemarkforskning om følgeevalueringen.

Reiseliv

NHD ga i 2007 tilsagn om 16 mill kroner over en fireårsperiode for kunnskapsoppbygging innen *reiselivspolitik* og har bedt Forskningsrådet om å forvalte midlene i henhold til et omforent programnotat. Notatet utdyper NHDs motivasjon og siktemål for en ny, men begrenset satsing for å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for reiselivspolitikken. Satsningen ses i sammenheng med regjeringens reiselivsstrategi. Tre prosjekter ved henholdsvis Transportøkonomisk institutt, Vestlandsforskning/Det samfunnsvitenskaplige fakultet og Universitetet i Stavanger med en total kostnadsramme i perioden 2008-2010 på ca 16 mill kroner.

Representanter fra Forskningsrådet er representert i styringsgrupper i ARENA-prosjektene innenfor reiseliv.

Koordinering av reiselivsrelevante aktiviteter i Forskningsrådet har hatt fokus i 2008, og arbeidet fortsetter også i 2009.

Forskningsløft nord

I november 2008 lanserte Forskningsrådet et nytt program som heter Forskningsløft i nord. Forsknings- og utdanningsmiljøene i nord jobber med å etablere samarbeidsprosjekter hvor målet er å styrke og videreutvikle deres kompetanse innenfor reiseliv og arktisk teknologi. I prosjektet Reiseliv i Nord samarbeider Innovasjon Norge, SIVA og Forskningsrådet om å gi arbeidet med innovasjon, utvikling og profilering innen reiseliv for nordområdene et felles løft gjennom en samordnet og målrettet innsats mellom virkemidler og aktører i de tre nordligste fylkene. Prosjektet har nær kontakt med de regionale partnerskapene i landsdelen, samt ARENA-prosjektene i landsdelen (Reiselivsarena Finnmark og Innovative opplevelser i Nordland).

Forskningsrådets programaktivitet med fokus på kulturbasert næringsliv

Kulturbasert næringsutvikling er ikke et eget program i Forskningsrådets portefølje, men innenfor Forskningsrådets eksisterende programmer er det en rekke prosjekter som direkte eller indirekte kan relateres til denne type virksomhet.

Prosjektene med direkte fokus på kulturbasert næringsutvikling finner vi i hovedsak under programmer med tilhørighet i *Innovasjonsdivisjonen*. *Vitenskapsdivisjonen* har noen aktiviteter som har støttet prosjekter med direkte relevans for kulturbasert næringsutvikling (Strategiske instituttprogram og strategisk høgskoleprosjekt). I *Divisjon for store satsinger* finner vi programmet VERDIKT, som kan være aktuelt for prosjekter innen for eksempel spillindustrien og mobile tjenester. Foruten disse har Forskningsrådet flere aktiviteter og programmer, både relatert til offentlig sektor og grunnforskningsrettede prosjekter, som bidrar til den kontinuerlige kunnskapsoppbyggingen innenfor relevante fagdisipliner. Disse kan dermed på lengre sikt få betydning for næringsutvikling og verdiskaping innen dette feltet. Det kan eksempelvis nevnes *Miljø 2015* og *Kulturell verdsetting (KULVER)*.

I tillegg vil virkemidler som ARENA-programmet og Norwegian Centres of Expertise (NCE), som Innovasjon Norge forvalter i samarbeide med Forskningsrådet og SIVA, være aktuelle for de fleste perspektiver.

I det følgende følger en summarisk, men ikke uttømmende, oversikt over Forskningsrådets programmer og aktiviteter som vurderes som relevante for kultur- og opplevelsesnæringer.

Natur og næring

Programmet natur og næring skal utvikle kunnskap til støtte for natur - og kulturbasert næringsutvikling. Programmet har fem relevante kompetanseprosjekter med brudermedvirkning (KMB): Fritidsforbruk som et marked for bygdeturisme - og gårdsmatbedrifter ved Statens institutt for forbruksforskning, innovasjon i små reiselivsbedrifter i distriktene, organisering og samarbeide for forbedring og vekst innen bygdeturisme ved Norsk senter for bygdeforskning, bærekraftig reiselivsutvikling i en nasjonalparkregion ved Transportøkonomisk institutt, og nature-based farm tourism, the "importance of hosting in the experience economy" ved Norsk senter for bygdeforskning. Et nytt stort prosjekt startet i 2008 med bl.a. fokus på kulturminner i kulturlandskap. Riksantikvaren, Bondelaget, Skogeierforbundet og NHO Reiseliv er de viktigste "stakeholders". I 2009 har Natur og næring en portefølje innen natur- og kulturbasert reiseliv på 18 mill kroner.

www.forskningsradet.no/naturognaering.

SkatteFUNN

Skattefradrag for næringslivets kostnader til forskning og utvikling (SkatteFUNN) er en støtteordning for alle aktører i næringslivet som har FoU-prosjekter. Ordningen er regelstyrt, og alle prosjekter *som tilfredsstiller kravene* i lov og forskrift, gir rett til skattefradrag for kostnader til FoU etter de samme kriteriene. Ordningen er et teknologi- og bransjenøytralt virkemiddel.

I SkatteFUNN var det i 2008 til sammen 79 aktive prosjekter i porteføljen for sektorene Reiseliv/Turisme (26 prosjekter) og Kultur/Underholdning (53 prosjekter). Prosjektene hadde en samlet budsjettert kostnadsramme på 152 mill kroner og et skattefradrag estimert til i underkant av 26 mill kroner. I tillegg finnes det SkatteFUNN-prosjekter i flere andre sektorer som direkte eller indirekte kan relateres til kulturbasert næringsutvikling, særlig innenfor sektorene IKT, Mat og Marin/Sjømat og Annet.

Nær samtlige av kultur- og reiselivsprosjektene i SkatteFUNN har en tematisk kobling mellom menneske og teknologi. Oslo er representert med flest aktive prosjekter innen sektor Kultur/Underholdning, mens Sogn og Fjordane har flest aktive prosjekter for 2008 innen sektor Reiseliv/Turisme.

www.forskningsradet.no/skattefunn

VRI

VRI er Forskningsrådets hovedsatsing på forskning og innovasjon i norske regioner. Det overordnede målet for VRI er å fremme innovasjon, kunnskapsutvikling og verdiskaping gjennom regional samhandling og en forsterket FoU-innsats i og for regionene. Programmet skal ivareta både regionale prioriteringer, behov og fortrinn og nasjonale strategier for FoU og innovasjon.

VRI-aktivitet innenfor kulturbasert næringsutvikling er todelt. På den ene siden har programmet mottatt 2,5 millioner årlig fra KR D til et ”forprosjekt” i samarbeid med Innovasjon Norge og SIVA og dette er omtalt over. På den andre siden er kultur/opplevelse og reiseliv innsatsområder i mange VRI-regioner. I 2008 har 12 regioner hatt fokus på kultur/opplevelse og/eller reiseliv. Der det er reiselivsfokus er dette kultur/naturbasert reiseliv.

I de regionale VRI-satsingene har det i 2008 vært aktivitet innen kultur- og opplevelse i Telemark, Rogaland, Vestfold, Agder, Østfold, Trøndelag, Nordland (opplevelsesbasert reiseliv), Troms og Innlandet. Kompetansemegling og personmobilitet er de mest brukte virkemidlene. Det trekkes spesielt fram at nettverksbygging gir små bedrifter en felles stemme, og at arbeidet øker bedriftenes forståelse for forskning og gjør at bedriftene ser seg selv og sin betydning i et større hele. Samhandling mellom kulturnæringene og andre næringer er i fokus flere steder, blant annet Agder og Trøndelag.

www.forskningsradet.no/vri

Brukerstyrt innovasjonsarena (BIA)

BIA retter seg mot alle bedrifter og forskningsmiljøer i Norge som er motiverte til å gjennomføre krevende FoU-prosjekter for å realisere innovasjon innenfor BIA-programmets ansvarsområde. Det ble ikke mottatt mange søknader innen kultur, opplevelse og/eller reiseliv i 2008, men det er flere prosjekter relatert til disse temaene i porteføljen innen design og IKT-forskning. BIA har gjennom sin ordning for konferansestøtte i 2008 bevilget midler til to større arrangement: Motion -08 og Morgendagens reiseliv. www.forskningsradet.no/bia

Kommersialisering av FoU-resultater (FORNY)

FORNY er Forskningsrådets og Innovasjon Norges felles satsing på kommersialisering av forskning. Spillbasert læring for barn og unge, publikasjon av forskning gjennom bøker, lydbøker, video/dvd og internett, samt konvertering av brettspill til PC er prosjekttemaer i FORNY med relevans inn mot kulturbasert næringsutvikling. www.forskningsradet.no/forny

Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT (VERDIKT)

VERDIKT skal bidra til at IKT-forskning gjør Norge til et foregangsland i utvikling og anvendelse av teknologi og kunnskap for IKT-basert innovasjon og samhandling. IKT er en generisk teknologi som har stor betydning for kulturformidling og nye interaksjonsformer mellom kunstnere og publikum. I 2008 ble ca 6,8 mill. kroner brukt til finansiering av prosjekter rettet mot teknologiutvikling for kulturformidling (museum, verdensopera), teknologi for interaktiv kunst/musikkformidling og internettbaserte tjenester og nye forretningsmodeller for distribusjon av musikk. VERDIKT har også flere prosjekter som tar i bruk på spillteori, og støtter også et eget nasjonalt resursnettverk på dataspill: JoinGame

www.forskningsradet.no/verdikt. Totalt har VERDIKT startet prosjekter for nærmere 43 mill. kroner spesielt rettet mot anvendelser innen kultur.

Kommunikasjon, IKT og medier (KIM) (2003-2007) (www.forskningsradet.no/kim)

Hovedmålet for KIM har vært å videreutvikle kunnskapsgrunnlaget innenfor samfunnsvitenskapelig og humanistisk IKT- og medieforskning. Forskningen har vært rettet mot problemstillinger knyttet til utvikling av bruk og samhandling med IKT, framveksten av nye medier og nye former for innhold, strukturer og rammer for kommunikasjon, og artikulering i konvergerende medier. KIM har gitt ny kunnskap om digitalisering og konvergens, kommunikasjon og samfunn. En grunntanke i KIM-forskningen er at digitaliseringen og konvergensen på IKT- og mediefeltet ikke kan forstås kun som et teknologisk fenomen. Her er snakk om kulturell og samfunnsmessig forandring. Nye medier utfordrer vår måte å forstå kommunikasjon på. Gamle begreper får nytt innhold i en utvikling fra massemedier til personlige medier, fra enkeltmedier til konvergerende mediemiljøer. Det dreier seg om skaping av og omgang med nye typer av tekster og uttrykk. Dette er prosesser som har konsekvenser for skolehverdagen, arbeidslivet og hverdagslivet. Digitalisering og konvergens endrer både medier og kommunikasjon, både personers og institusjoners hverdag. Programstyret har initiert og gitt støtte til utarbeidelse av 4 bøker som oppsummerer hovedtemaene i programmet: Samarbeid i nettverks-organisasjoner, Digitale dilemmaer, Medier og demokrati og Kommunikasjonssamfunnet. Det ble holdt avslutningskonferanse i mai 2008. Med utgangspunkt i utviklingen av IKT, fokuserte konferansen på demokratiske og politiske dilemmaer, teknologiske muligheter og organisatoriske utfordringer.

Matprogrammet: Norsk mat fra sjø og land (MAT)

Matprogrammet har ansvar for nærings- og forvaltningsrettet forskning i hele verdikjeden fra forbruker til primærproduksjon for landbruksbasert matproduksjon og sjømat. I regi av Bygdeforskning pågår et prosjekt i Matprogrammet som vil fremskaffe kunnskap som grunnlag for vekst for mindre, lokale matbedrifter. Mindre, lokale bedrifter møter en rekke utfordringer, og i prosjektet vil en se på betingelser for suksess og foreslå forskjellige vekststrategier som kan brukes for å støtte bedriftene i vekstprosessen. Gjennom analyser av ulike faser i hele verdikjeden vil kritiske faser bli identifisert.

ARENA

ARENA-programmet er et fellesinitiativ mellom Innovasjon Norge, Forskningsrådet og SIVA. Delprogrammet skal bidra til utviklingen av regionale innovasjonssystemer og næringsmiljø. Hovedprosjekt i Arena-prosjektene i Buskerud/Telemark og Aust-Agder (Innovativ Fjellturisme), på Vestlandet (Innovativ Fjordturisme), i Innlandet (Konvekst), i Nordland (Innovative Opplevelser), og i Finnmark (Reiselivsarena), er alle innen temaet kulturbasert næringsutvikling. Representanter fra BIA og SkatteFUNN er med i styringsgruppene for disse arene-prosjektene.

Strategisk instituttprogram (SIP)

SIP er et virkemiddel for å bygge den strategiske forskningskompetansen ved forskningsinstituttene. Blant de samfunnsvitenskapelige instituttene er det gitt støtte til *Strategisk instituttprogram i kulturøkonomi og kulturarbeid* og til prosjektet *Trademark Telemark - Kulturøkonomi og nye potensial for natur- og kulturbasert næringsutvikling i Telemark*, begge ved Telemarksforskning Bø, og til *Opplevelseskvalitet, nettverksproduksjon av opplevelse, opplevelsesverdi, "performing places"* ved Trøndelag Forskning og Utvikling AS.

Norsk senter for bygdeforskning fikk tildelt SIP i 2006 på temaet *Culturally grounded tourism and local food in rural development*.

Strategiske Høgskoleprosjekter (SHP):

Strategiske Høgskoleprosjekter (SHP) er en FoU-satsing rettet mot de statlige høgskolene for å styrke forskning, utviklingsarbeid og FoU-kompetanse i sektoren. Mange av prosjektene er tverrfaglige, og alle fagområder er representert. Eksempler på prosjekter med særlig relevans for kulturbasert næringsutvikling er *Public libraries – Arenas for Citizenship: An Investigation of the Public Library as a meeting Place in a Digital and Multicultural Context* ved Høgskolen i Oslo og *The Construction and Negotiations of Borders. Discourses and Social Practices related to the Border between Norway and Russia* ved Høgskolen i Finnmark. I tillegg finansierer SHP flere prosjekter innenfor kunst- og kulturfeltene som ikke er spesifikt rettet mot næringsutvikling.

Miljø 2015

Miljø 2015 er et bredt anlagt, tverrfaglig forskningsprogram som skal gi kunnskap om sentrale miljøspørsmål og danne grunnlag for framtidig politikktutforming. Programmets mål er å utvikle ny forskningsbasert kunnskap som fremmer bærekraftig bruk og forvaltning av natur- og kulturmiljøet. Forskingen skal gi økt kunnskap om ulike faktorerers påvirkning på miljøet og gjøre det mulig å mer presist forstå tålegrensene for bruk av natur og miljøressurser, hvordan andre hensyn kan balanseres med dette og hvordan politikk og virkemidler kan utformes og gjennomføres for å gi varige løsninger på miljøspørsmål.

Programmet har innen delområdet LAND (Landskap, terrestriske økosystemer og biomangfold, friluftsliv og kulturmiljø), ett av fire delområder, fokus på forskning på kulturminner og kulturmiljøer og det er her flere koblinger mot næringsutvikling.

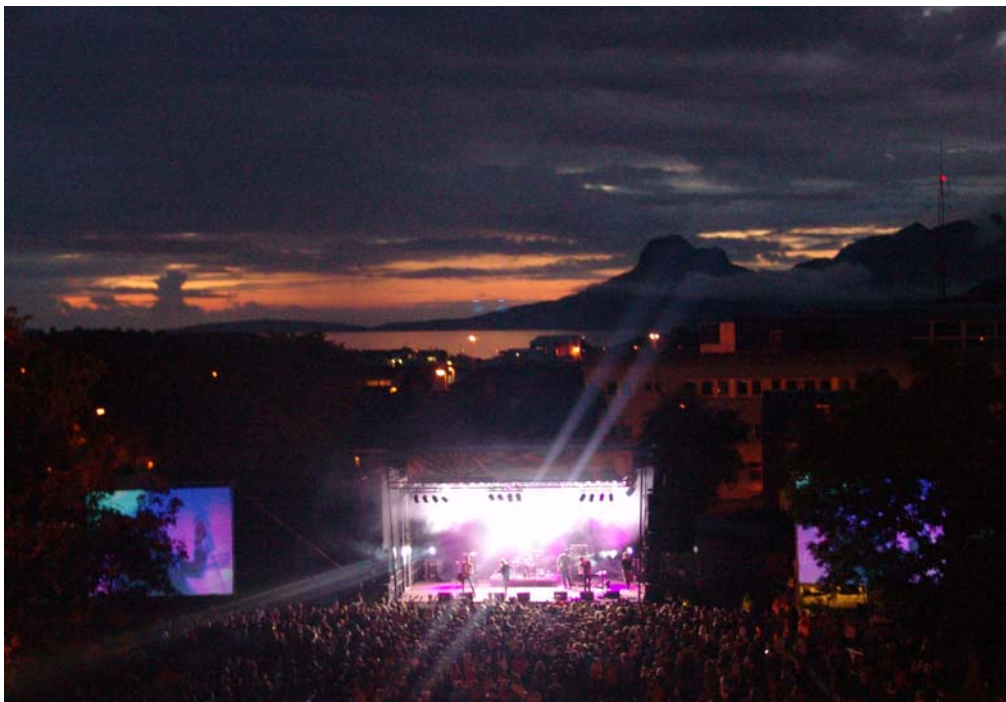
Kulturell verdsetting (KULVER)

Programmets mål er å styrke kulturforskningen gjennom grunnleggende studier av kulturell verdsetting med fokus på estetisering, innenfor kunstfeltene; hverdagslivet; kunnskaps- og vitensformer; kulturarv og minnepolitikk; identitetsdannelser; interaksjonen mellom kunstfeltene og andre praksisfelt. Programmet startet i 2008, og har satt i gang prosjekter om kulturarv, museumssektoren, veier og landskap. <http://www.forskningsradet.no/kulver>

Høydepunkter og funn

SkatteFUNN: "eFestival, nytt internettbasert og bransjetilpasset system for kompleks samhandling i Festivalen" i bedriften Dialog exe AS fra Bodø

Sentralt i prosjektet er utvikling av et verktøy som kan brukes til å bygge festivalen som en virtuell organisasjon. På den måten kan en spredt prosjektorganisasjon utnytte storbedriftens IT-fordeler uten hensyn til avstand, geografi eller annen tilhørighet, basert kun på tilgang til internett. Prosjektet skal resultere i en kommersiell løsning som på en integrert måte ivaretar alle nivåer, detaljer og relasjoner knyttet til planlegging og gjennomføring av festivaler og andre kulturarrangementer med mange aktører involvert. Dette er en innovasjon for bransjen, både nasjonalt og internasjonalt.

Bildet er fra Parkenfestivalen i Bodø, som er en av pilotene i SkatteFUNN-prosjektet "eFestival". Kilde: Tore Martin Hansen, Dialog.eXe as (www.dx.no)

**KULVER: ROUTES,
ROADS, AND
LANDSCAPES: aesthetic
practices en route, 1750-
2015**

*Prosjektet studerer det
moderne landskapets
estetisering gjennom å se på
bl.a. 1700-tallets topografiske
litteratur, 1800-tallets
jernbaneutbygginger og det
20. århundrets
turistveiprosjekter.*

Prosjektleder:
Førsteamanuensis Mari
Hvattum, AHO

Samarbeidspartnere: Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, Universitetet i Oslo (UiO/IKOS), Transportøkonomisk institutt (TØI), Technische Universität, Darmstadt, (TUD)

BIA: SquareHead Systems – zoomer lyd

Nærings- og handelsminister Sylvia Brustad besøker teknologibedriften SquareHead. NTNU-student, Andreas Holm hadde sommerjobb i bedriften sommeren 2008. (Foto: Svein Erik Furulund/SCANPIX)

En supermikrofon som henger i over idrettsarenaen og som kan zoomes inn på hvem som helst i folkemengden, teknologien gir fantastiske muligheter for tv-produsenter og konferansearrangører. Man skal i prosjektet utvikle et lydopptakssystem basert på sonarteknologi gjennom å utvikle en ny signalprosesseringsalgoritme og teknikker for retningsbestemt lydopptak i ekstremt støyende omgivelser som

f.eks.en fotballkamp, ishockeykamp, tv-show. Det er en doktorgrad knyttet til prosjektet som gjennomføres i samarbeid med Universitet i Oslo. Prosjektperiode: 2007-2009 www.sqhead.com

Miljø 2015: Cultural heritage as an asset for economic added value; selection processes from a coast - inland perspective

Prosjektansvarlig: Norsk senter for bygdeforskning

When cultural heritage is activated as an asset for economic added value, what kind of selection processes are at play and what are their consequences?

Sub-goals:

- Through studying processes of "selected heritage" in the inland area of Valdres and the coastal area of Vega, we ask the following:
- What perceptions do different stakeholders locally hold of cultural heritage?
- Which type of cultural heritage is activated as an economic asset and what are the physical effects on the cultural heritage and on the perception of the same?
- How do landscape features and land use/cover changes relate to the selection processes and does the change have a feedback effect on perceptions and selection?
- Which public and private measures are activated; what are their effects and their degree of coordination?
- How can improved understanding of the selection processes serve as an input into planning and management?

The subject matter is how cultural heritage is defined, assessed and activated for economic use, further, addressing such selection processes in a coast/inland perspective. A coast/inland dimension has previously been documented regarding the uptake of measures towards cultural heritage and landscape maintenance, attitudes towards cultural heritage, and in the objectives of cultural heritage NGOs. Further, a coast/inland dimension is rooted in the different status ascribed to coast and inland cultural heritage in Norway historically. A case study approach is used, with the inland mountain region of Valdres and the coastal community of Vega selected as study sites. Methods cover analysis of land-use change based on aerial photos; Investigation of current land use and physical state of cultural heritage; Interviewing key actors (farmers, cultural heritage owners, community associations, tourism entrepreneurs, planners, politicians etc), either individually or in focus groups; Document analysis of municipal plans, strategic documents, etc. from key actors; Assessment of other written material in order to convey "storylines" and representations of cultural heritage past and present (e.g. local historic literature, tourist brochures etc). The project will be undertaken by a collaborative Norwegian team from three national research institutions: Centre for Rural Research, Norwegian Institute for Cultural Heritage Research, and the Norwegian Forest and Landscape Institute. In addition, international collaborative partners are involved in Austria and Scotland. A multi-disciplinary approach, involving natural science, humanities and social science, will be

pursued in all parts of the project. Joint field work will be undertaken, as well as joint analysis, publishing and dissemination.

Kultur-BIP i VRI:

Hvordan lykkes stort som små? Finnes det organiseringsformer innen kulturnæringene som vil øke effektivitet og lønnsomhet i bedriftene?

Hermetikken næringshage og Norut Alta - Áltá

Mål:

Finne organiseringmåter som legger til rette for økt samarbeid mellom kulturnæringsaktører i Øst-Finnmark. - Bedre samarbeidet mellom kulturnæringen og FoU miljø i Finnmark. - Utarbeide konkrete verktøy bedriftene kan benytte seg av i samarbeidet. - Økt bevissthet hos bedriftene om økt potensial gjennom samarbeid. - Økt innovasjonslyst og innovasjonsevne i kulturnæringsbedriftene.

Kultur-BIP i VRI:

Utvikling av matkulturell kompetanse og innovasjon i Gudbrandsdalen

Gudbrandsdalsmat og Østlandsforskning

Mål:

Hovedmålet med prosjektet er å frambringe kunnskap som viser sammenhengen mellom kultur, kulturlandskap, naturlandskap og eksisterende matprodukter hos medlemmer av Gudbrandsdalsmat og at dette gir grunnlag for innovasjoner innen produktutvikling og markedsføring hos den enkelte bedrift, for Gudbrandsdalsmat og i Gudbrandsdalen mer generelt. Delmål a) Kartlegge, analysere og presentere mulige sammenhenger mellom kultur, kulturlandskap, naturlandskap og matprodukter som

Kulturnæringsbedriftene i Øst-Finnmark er i all hovedsak små og har en rekke utfordringer knyttet til samhandling og vekst. For en kulturnæringsaktør som Hermetikken, som er en nøkkelbedrift for utviklingen av næringen i Øst-Finnmark er det et stort behov for informasjon om samhandling og nettverk i næringen, spesielt i lys av den konkrete kontekst som kulturbedrift i Finnmark med de spesifikke utfordringene dette fører med seg. Potensialet i økt samhandling vurderes som stort. Ved å gå sammen i større enheter vil vi få tilgang til markeder vi i dag ikke er i stand til å betjene. Vi vil skape nettverk der flere et større kunnskapsmiljø gjør oss i stand til å ta større og mer varierte oppdrag. Vi vil nå ut til regionale og nasjonale markeder vi i dag er utelukket fra på grunn av kapasitet og fragmentert kunnskap. Ved å framstå som større enheter, med variert erfaring og komplementær kompetanse blir vi en viktig aktør og kan overkomme noen av utfordringene som følger av lokalisering. Innovasjonsgraden vil også styrkes, og vi vil i større grad kunne skape nye markeder. Målsettingen med prosjektet er å komme frem til måter å organisere kulturnæringen på som vil øke effektivitet og lønnsomhet i bedriftene.

Gudbrandsdalsmat (GMBA) er en sammenslutning av 23 matprodusenter i Gudbrandsdalen som skal lede prosjektet Utvikling av Matkulturell kompetanse og innovasjon i Gudbrandsdalen. Østlandsforskning (ØF) er FoU-partner. Prosjektet innebærer en betydelig involvering av produsentene. Målet er å frambringe kunnskap om sammenhengen mellom kultur, kulturlandskap, naturlandskap og matprodukter hos medlemmer i GMBA. Dette skal gi grunnlag for innovasjoner innen produktutvikling og markedsføring samt styrke samarbeidet internt i nettverket og mellom kulturbaserte nettverk i Gudbrandsdalen. Antagelsen er at økt kunnskap om matkultur, landskap og produkt øker innovasjonsgrad, salg og verdiskaping. Datagrunnlaget er norsk og internasjonal litteratur om matkultur samt studier av lokal litteratur. Intervjuer med produsenter og andre lokale aktører er en viktig

tilbys fra Gudbrandsdalsmat. b) Legge grunnlag for publisering av kunnskapen i form av en matkulturrute og en bok. c) Formidle denne kunnskapen slik at den enkelte bedrift får bedre grunnlag for innovasjoner innen produkter og markedsføring. d) Bidra til å utvikle Gudbrandsdalsmat og deres samarbeidspartnere som nettverk, herunder forholdet til serveringsbedrifter. e) Bidra til at matkultur blir en del av det brede kultur- og opplevelsestilbudet i Gudbrandsdalen

datakilde. Via samlinger involveres et bredt spekter av aktører. Samlingene vil være viktig for å samle inn og formidle kunnskap, styrke samarbeidet og innovasjonsgraden. Samarbeidet med Rother Hahn i Sør-Tyrol videreføres. ØF har tidligere samarbeidet med Universitetet i Gloucestershire om utvikling av prosjekt innen matkultur. Erfaringer fra dette området vil bli innhentet. Prosjektet vil legge grunnlag for publisering av kunnskapen i form av ei matkulturrute og matkulturbok fra Gudbrandsdalen. GMBA vil legge til rette for at de enkelte bedrifter kan benytte FoU-kunnskapen. Prosjektet er fordelaktig for miljø og kultur. Prosjektet vil styrke arbeidet med kultur- og opplevelsesnæringer og mat i VRI-Innlandet. Det forventes gjensidig nytte i forhold til Kompetansemekling. Prosjektet vil få positiv betydning for en større gruppe aktører enn bedriftene, bl.a. i arbeidet med utvikling av et ARENA prosjekt. Resultater vil bli formidla via samlinger med produsenter og andre aktører samt ved kronikker/artikler. FoU-resultatene vil bli dokumentert i en rapport og i internasjonale artikler.

VERDIKT:

INVENTIO - Theory and Practice of Designing Digital Genres for Learning and Leisure.

Through collaboration with a digital map provider (and publisher of travelguides) and the Cultural History Museum we will build real and meaningful 'content' as will a mobile fictional narrative and wiki. Narrative and pedagogical solutions to the problematic challenge of combining pre-edited multimodal documents (hypermedia nodes) with real time updates based positioning (GPS) will be studied and tested.